

činný« (sv. IV.), »Počátky kriminální sociologie« (sv. IX.) a »Pokus nezpůsobilý« (sv. XV.).

Byl v r. 1907 jmenován mimořádným profesorem (habilitován byl v r. 1900, titul a charakter řádného profesora dostal v r. 1909, skutečným řádným profesorem byl jmenován v r. 1911), uznal za přední povinnost opatřit svým posluchačům české učebnice svého oboru. Plodem této snahy jest jeho »Rakouské právo trestní. díl všeobecný«, uveřejněný v r. 1912, první česká učebnice hmotného práva trestního, vynikající zvláště důkladným zpracováním dosavadní české literatury toho oboru. Několik dní před jeho smrtí vyšla pak příručka »Trestní řízení československé«, tak že mu bylo popřáno splnit také v oboru trestního řádu, co pokládal za přední povinnost universitního učitele. Vůbec viděl těžiště činnosti své na katedře, a proto věnoval stálému zpracování akademických svých přednášek největší péli a bedlivost. Živý způsob jeho výkladů, nadšení pro směr, jež pokládal za správný, dovedl sdělovati i svým posluchačům, tak že velká část mladší generace českých právníků čerpala z přednášek Prušákových zájem a porozumění pro sociální stránku trestního práva.

Odešel předčasně, jmenovitě nebylo mu již dopřáno, aby se činně účastnil sdělení československého trestního zákoníku a řádu, k nimž již vypracoval jen náčrtky jednotlivých oddílů. Jest velmi pravděpodobno, že nyní, když dokončil učebnice svého oboru, byl by se věnoval dílům, v nichž spíše by byl mohl uplatnit zvláštní své schopnosti. Toho mu nebylo již popřáno, a tak bude vzpomínka naň u jeho kolegů i posluchačů vždy kalena bolestnou myšlenkou, že tvrdý osud nedopřál mu rozvinouti plně bohaté schopnosti, jež nesporně měl.

Kallab.

Hovorna.

Nová soustava československého práva občanského. Česká věda právní, jakož i praxe velice těžko nesly, že přes utěšený jímak vývoj domácího písemnictví právníckého, trvajícím již několik desetiletí, nebylo dosud žádné podrobné, všem oprávněným požadavkům theoretickým a praktickým vyhovující soustavy práva občanského, sepsané jazykem českým. Čeští právníci museli používatí německých komentářů a systémů tohoto důležitého oboru právníckého, poněvadž kromě bohužel nedokončeného spisu Tilschova, jenž dospěl toliko k první, obecné části, a známých monografických prací Randových, nebylo zde vhodné pomůcky. Pohříchů, ani v nejbližší budoucnosti nelze očekávati, že by se naši theorii a praxi, jakož i pedagogickým potřebám universitním dostalo soustavného a vyčerpávajícího vylíčení československého práva občanského z pera některého českého spisovatele právníckého, ač právě dnes — po významných reformách, kterých dostalo se ctihodnému obecnému zákoníku občanskému třemi novelami z dob válečných — jeví se stupňovaná potřeba takovéto soustavy. Nechceme tím arcí tvrditi, že by se českému písemnictví právníckému nedostávalo v přítomné době spisovatelů, kteří by byli schopni podobné práce, avšak každý z nás na vlastním těle dobře

cítí, kterak politický převrat r. 1918 a zřízení samostatné státní domácnosti vyžadují na lidech literárně činných mnohých a mnohých neodkladných prací (organisačních a jiných), které odvádějí od vlastní literární činnosti.

Vydavatelstvo »Sbírký spisů právnických a národohospodářských«, která za svého poměrně krátkého trvání dospěla již k VII. svazku, odhodlalo se proto, hledíc ku zmíněným nutkavým potřebám právní theorie a zejména praxe, přijmouti nabídku prof. Dr. Mayra-Hartinga, aby připravený jím obsáhlý systém československého práva občanského — bude čítati přes 1000 tiskových stran — vydalo jazykem českým. Nejde při tom snad o pouhý překlad německého originálu — »Sbírka« naše zásadně nepřináší takových překladů —, nýbrž o samostatné zpracování látky v jazyce českém, které vyjde současně s německým. Poněvadž autor neovládá českého jazyka dostatečně, získán byl pro úpravu českého vydání jeho díla zdejší universitní prof. Dr. R. Dominik, který autorem vybaven byl nejširší pravomocí, pokud jde o obsah a textovou a zejména i literární úpravu díla. Rozumí se, že spis běže zřetel na nejnovější reformy československého práva občanského, jakož i na příslušnou českou literaturu. Jméno autorovo zaručuje vědeckou úroveň jeho práce.

Objemné dílo bude vydáno ve 4 svazcích a vyjde v omezeném počtu exemplářů. Proto doporučuje se, aby zájemníci v čas učinili objednávku u nakladatele »Sbírký« (Knlhkupectví Barvič a Novotný, Brno, Česká ulice). Cena celkového spisu nemohla býti zatím arci stanovena.

W.

Vědecká cena soudních spisů a skartování. Před několika lety poukázal jsem v Časopisu vlasteneckého spolku musejního v Olomouci na vědeckou cenu soudních spisů uložených v registraturách soudních, ale neuzžitkových, upozornil jsem zvláště na nedostatečné předpisy o ničení (skartování) spisů soudních.

Skartování spisů soudních provádí namnoze neodborníci a tak zničí se často spisy, které mají nemalou cenu vědeckou, na př. pro obor lidovědný, neboť ze spisů trestních lze často vybrati velmi důležitý materiál lidovědný (stačí jen poukázati na Hlučínsko, Slovensko, Podkarpatskou Rus, aneb i moravské Valašsko).

Spisy soudní chovají velmi často cenný a důležitý materiál pro historii literární (v Olomouci podařilo se mi tak z pozůstalostních spisů moravských buditelů Antonína Bedřicha Šenka a Františka Dobromysla Trnky vybrati cenné biografické příspěvky, které byly v Časopisu Vlast. Mus. spolku v Olomouci uveřejněny, v Opavě zjistil jsem zajímavá a neznámá data o prvním českém politickém časopisu ve Slezsku, »Opavském Besedníku«. Před několika lety učiněny různé náběhy prostudovati zejména i spisy pozůstalostní po různých našich slavných mužích a zjištěna tak velmi cenná data).

Stejně poskytují různé spisy soudní velmi cenný materiál studiám mistopisným. Naše politická historie má tu nepřebíraný zdroj bohaté látky historické, stačí si jen připamatovati dobu politických persekucí, ovšem čelní vůdové političtí obohatili skrovnou jinak u nás memoárovou politickou literaturu, vydány tiskem i různé politické procesy, jako proces Omladiny, antimilitaristů, proces Kramářův, v nejnovější době osvětlena bude snad i záležitost Sabinova probádáním policejního archivu a tak snad konečně tato temná historie vyjasněna.

Avšak skutečný ráz doby, cíle a snahy její poznáváme mnohdy lépe ne tak z memoarů čelných vůdců politických a jiných čelných mužů, jako spíše z osudů drobných lidí, a určité hnutí (na př. komunistické pokusy u nás atd.) můžeme později, až dosáhneme historické distance, si objasniti i probádáním četných procesů komunistických.

Ustanovení o ničení spisů (§§ 295. a násl. jedn. ř.) nestačí dnes, § 296. jedn. ř. zakazuje ovšem ničení spisů z doby před rokem 1815 vůbec (bylo by dobře posunouti tento termín až včetně do roku 1848), zakázáno je ničení spisů významu historického, vědeckého a politického (t. zv. archivalie) a spisy o legislativě i organizaci atd.

Je sice § 298. jedn. ř. nařizeno, že má soudce zkoumati vyřazené spisy a byla vydána řada rozmanitých výnosů upravujících postup při skartování, zvláště i spisů trestních.

Změněné politické poměry nezbytně vyžadují, aby tato kapitola byla znovu upravena, aby nebyly snad i svévolně ničeny spisy, které mají zvláště význam i pro naši politickou historii. Ovšem musel by býti vypracován i podrobný návod pro úředníka soudcovského, aby mohl posouditi, zda spisy mají cenu vědeckou, historickou a politickou a zkoumáním musel by se pověřiti soudce takový, který má pro tyto věci zájem.

Dnes, kdy máme moderní vysokou archivní školu v Praze, mohl by i tento ústav v dohodě s ministerstvem spravedlnosti příslušné předpisy upravit i vydati instrukce vyhovující. Prospěch by byl z toho nemalý a zjednána tak důležitá látka i pro studium soudobých dějin.

Dr. Antonín Glos.

Ochranný dozor v minulosti. V archivu města Lipníka n. B. chová se t. zv. černá kniha, obsahující vyznání na mukách, zápisy jsou od roku 1588 do roku 1672; zajímavý je »hrdelní zápis Jana a Vaška Halouzka a s nimi Václava Kučery, vykonaný 20 dne 9 bris 1627«.

Všichni tři byli pro krádeže koní v čase »nešťastné rebelie« a dvojnásobnou vraždu odsouzeni a tu »všichni tři, obzvláště každý provaz na krku majíce tíž tu při Hranicích konec svých životů vzíti měli, avšak na mnohý jejich pláč a přimluvu obzvláštní mnohých dobrých poctivých lidí milost taková se jim stala: aby životů svých napravili a pokání opravdové činili, že na dostatečné rukojmí jsou vydáni a za ně slíbili (uvádí se 10 rukojmí) rukou společnou, ale rozdílnou; takovým způsobem tíž rukojmové jsou; jsou přijati, že budou povinni rukojmové na všechny tři osoby dobrý vždycky pozor dáti, jaký obchod svůj věsti budou, ne hýbajíce se nikam z gruntů J. M. O. K. M. (scil. tehdejší vrchností kardinála Dietrichštejna) a kde na kterémžkoli místě je zdržovati budou; mezi tím, pokudž by zase nějaký nepoctivý obchod kterýkoli z nich vydal, na to různice a nevoli, svády zvláště Jan Halouzka prováděl. a to nejmenší věci na ně nás zkázano by bylo, že by rukojmové o tom mlčeli neb nás zkázano by bylo, mají v pokutu a trestání panu úředníku tíž rukojmové dle líbeznosti vpadnouti. Osoba pak buď jedna z nich neb všichni tři, že by jak toho nejmenšího se dopustili a zavinili, dostavice jej tíž výš psaní rukojmové ku právu tomuto lipenskému nákladem jejich, bez milosti, neposluhující jim žádné platnosti přimluva duchovní ani světského práva s výstrahou hřným na hrdle ztrestání a condemnování býti mají.«

Tento »ochranný dozor«, ukládající rukojmím počtem dostatečným vyvoleným zcela určité povinnosti, jejichž neplnění je stíháno pokutou majetkovou, je jistě pozoruhodný; poněvadž podmíněná milost udělena zvláště na přimluvu mnohých dobrých, poctivých lidí, nechybíme, máme-li za to, že podnět ku tomuto způsobu ochranného dozoru vyšel z občanstva samého.

Bylo by si jen přáti, aby i ochranný dozor našeho zákona o podmíněném odsouzení byl také opravdu účinný a nikoliv pouze formalitou.

Pro úplnost dodávám, že Kučera se nenapravil a byl na Poštátě popraven. (Případ je vylíčen dle listinných pramenů; zmíní se o něm také Jan Baďura ve »Vlastivědě moravské« »Lipenský okres«, vyd. 1919; o ostatních zápisech, jejichž je 48, pojednal jsem v časopisu »Svobodná Republika« v článku »Ze starých zápisů soudních«.)

Dr. Antonín Glos.

Odborník Hobza o Weyrově »Soudobém zápasu o nové mezinárodní právo«. Je tragickým osudem některých, celým svým založením mírumilovných povah, že dráždí jiné k útokům, aniž by toho zamýšlely a jsou pak nuceny vésti samé obranné války. Tento tragický osud jest i mým údělem. Přiznávám se však, že tyto obranné války nevedu nerad. Jsem fatalistou a spřátelím se poměrně lehce s úlohou, kterou mně určil osud — jako onen pták, kterého používají, jak všem odborným myslivcům známó, lovci, aby pouhou svou přítomností přivábil k sobě jiné ptáky, jež prudce na něj dorážejí, stávající se při této příležitosti zhusta obětí chytrého lovce. Nomen est omen? Poněvadž však za mnou nestojí dosud žádný lovec, který by vystřelil, jsem nucen tu a tam sám se ohnati a klovnouti, přiblíží-li se některý dotěrný útočník zbytečně příliš blízko. Na onoho mírumilovaného ptáka útočí v našem podnebí zpravidla ptáčekové menšího druhu; jen výjimečně používán bývá při lovu na dravce silnější než jest sám. Platí i zde »nomen est omen«?

S oficiálním československým odborníkem mezinárodního práva univ. profesorem a šekčním šéfem Drem. Hobzou žil jsem až dosud v míru. Tušili jsme sice asi oba, že to není — s hlediska vědeckého a literárního — nějaký zvlášť přátelský mír, nýbrž spíše jakási trvalá ozbrojená neutralita. Tato neutralita byla, jak dalo se očekávati, s jeho strany porušena, když svým spisem o mezinárodním právu zapytlačil jsem si v jeho vlastním revíru, a to bez dalších okolků, bez omluvy, bez obvyklé poklony oficiálnímu odborníku. Ba neomalénost moje šla tak daleko, že jsem ho ve své knize vůbec ani necitoval, zatajuje tak — »nevím, je-li tu co činiti s neznalostí literatury či se schválností« — před naivním čtenářstvem, že máme oficiálního znalce v oboru práva mezinárodního, jenž věci z úřední moci nejlépe musí rozumět. I padla tedy první rána a v kritickém měsíčníku »Naše Věda« (dříve »Česká věda«) vyšla kritika mé knihy z pera našeho předního a nadřazeného povolání, přes to však necitovaného odborníka (III., č. 1., str. 2—5). Jak dopadla, můžete si představit.

Řekl jsem na jiném místě, že česká kritika právní odjakživa nevyznačovala se zvláštní bystrostí a duchaplností. Zde máte kabinetní kousek její. Aby i nejhloupější čtenář nezůstal v pochybnostech o vlastním účelu jejím, neopomenul p. sekční šéf na konci svého posudku naznačiti jej expressis verbis.

Vizme nyní, co náš přední odborník vytýká mému spisu. Je toho hodně a jedna výtka závažnější druhé. Nejohrovnější, poněvadž proloženým tiskem podaná a dvěma vykřičníky opatřená, týká se mého tvrzení (str. 75.), že petrohradská konvence zakázala užívání malokaliberních střel!! Podle toho, dodává vtipně, by nebylo mezinárodním právem dovoleno stříleti z pušek! Mohl jsem se dočísti v základním díle páně kritikově (Právo mezinárodní, díl I., str. 45, 1915), že jde o záповeď střel pod 400 gr., které obsahují tršakavé látky. Můj poklesek je asi takový, jakoby někdo prostě pravil, že »životenský řád zakazuje pravidelnou noční práci mladistvých dělníků«. Pojem »mladistvý« je široký a neurčitý, poněvadž relativní, jako pojem »malokaliberní« a proto každý odborník dodá hned: »pod 16 let«, pokud se týče »pod 400 gr.«. Jmenovitě ve spise, jenž jedná o soudobém zápasu o nové mezinárodní právo, je to důležité. »Rozdíl mezi autonomními a heteronomními pravidly přepínám tak (je známo, že vedle nedostatku sečtělosti a skromnosti — viz str. 3 kritiky a příslušná místa jiných kritiků jiných mých spisů — jest přepínání charakteristikou mou vlastností), že není z toho čtenáři jasno, máme-li vůbec nějaké právní normy mezinárodní« a »ani autorovi to není jasno«. Bohužel! Vždyť o této věci nikde jsem ještě nepojednal,* ba ani moji učitelé mne k tomu

* Viz mé »Základy filosofie právní« (str. 115), kde otázce té opatrně se vyhýbám.

nenabádali, poněvadž i v samém základním, shora citovaném díle našeho odborníka čteme, že »je těžko definovati právo tak, aby se pojem hodil na všechny právotvorné svazy i na všechny doby tisíciletého vývoje. Hledati takový pojem za každou cenu zdá se mi pochybeným zaměstnáním.« (str. 9). Pravím, že »stanoví si právo mezinárodní jednotlivé státy každý pro sebe — názor ze starší literatury známý, ale ničím neodůvodněný a dnes odbytý«. Tato věc musela se mého kritika dotknouti zvlášť bolestně, poněvadž je to muž povždy nanejvýš pokrokový a jde i ve vědě vždy s poslední modou. Přímou konfuzí je ale mé učení, že právo mezinárodní je svou podstatou právem vnitrostátním (s dvěma vykřičníky !!). Podle shora citovaného passu z jeho základního díla neví sice náš odborník vůbec, co je to »právo«, tedy ani mezinárodní, ani vnitrostátní, ale je hluboce prochnut myšlenkou o zásadním rozdílu mezi oběma a vůbec dalek všech konfuzí. Užívám ve svých spisech podle některých starších autorů nesprávné slova svazek místo svaz — svazek značí poměr, svaz značí subjekt. Pletu si pojmy »konvence« a »konference« — na str. 25 je řeč o dvou konvencích (s dvěma vykřičníky !!) haagských z roku 1899 a 1907. Tuto mou obecně známou vlastnost — pletení pojmů — neměl kritik tak nemilosrdně odkrývat! Je velmi pravděpodobno, že při sepisování své knihy domníval jsem se, že »konvence« znamená »poradu« (schůzi) a »konference« »smlouvu« a že tudíž jde o synonyma. Píšu, že v letech sedmdesátých devatenáctého století prý na východě vznikají nové samostatné státy: Bulharsko, Srbsko a Rumunsko. Náš odborník praví, že ve skutečnosti stalo se Bulharsko suverenním státem teprve 1908. O tom, co se pak ještě ve skutečnosti stalo po roce 1908, se pan kritik raději ani nezmiňuje, aby mne příliš nezahanbil. — Uvedl jsem zde jen několik výtek, činěných mně našim odborníkem, rozumí se, že nikoliv namátkou, nýbrž vybrav je opatrně, abych neuvedl žádnou, která je naprosto nevyvratitelnou. Ty at si laskavě čtenář přečte v »Naší vědě«.

Kritika Hobzova patří mezi ty, na něž by mi jinak ani nenapadlo odpovídati. Činím-li tak přece, mám pro to jisté důvody. Náš přední odborník mezinárodního práva, jehož akademickou kariéru a literární činnost sledoval jsem již delší dobu s pocity smíšenými, ale přece mlčky, dovolí mi proto nyní slovíčko, jímž i já poruším bývalou neutralitu, která dosud mezi námi podle jakési mlčky uzavřené konference platila.

Čta jeho kritiku a zejména místo, kde praví, že »nutno pozdraviti každý český spis o mezinárodním právu jednajíc, ať již řeší přísné vědecky některé otázky, ať objasňuje a hodnotí politické momenty norem práva mezinárodního, ať konečně pouze informuje — předpokládaje ovšem, že jde o práci vážnou«, vzpoměl jsem si na známého muže, jenž, maje maslo na hlavě, prochází se na slunečním úpalu. Vážnou nazývám totiž práci, která vznikla z vnitřního popudu bez ohledu na jakékoli vedlejší osobní úmysly a zámysly autorovy. Opakem jejím jest pak na př. práce, která byla na rychlo sepsána jen z toho důvodu, že na př. chtěl autor dosíci mimořádné nebo řádné profesury nebo za jiným, tomuto podobným účelem. Takovou práci sám její tvůrce ve svém nitru nebere vážně a proto velmi často ji pohodí, t. j. nechá nedokončenu, jakmile hlavního účele bylo dosaženo. Velké vážnosti práce nesvědčí konečně ani, když někdo, používaje zvláštní konstelace, přes noc přeseďlá svého vědeckého koně a pěstuje nyní se zápalom obor, o němž se dříve nestaral. Tento případ nastal v Praze po úmrtí Trakolové, jímž osiřela stolice mezinárodního práva na pražské fakultě. Tu pojednou jako nějakým divem mezi určitými činiteli vznikl netušený zájem pro tento důležitý obor, a význam jeho, dosud nedoceněný domácí literaturou, obecně byl uznáván a zdůrazňován. Zvláštní jeho důležitosti nasvědčovala ostatně i okolnost, že sám právní řád zařadil jej mezi zkušební předměty při přísných zkouškách doktorských.

Náš přední odborník práva mezinárodního mně proto promine, když

jeho dosavadní literární činnost v tomto oboru neberu příliš vážně. Jsou to dvě nedokončené knížky, obě označené jako »první díly«, naznačující zároveň stupeň jeho akademické kariéry. Vsadil bych se, že — rebus sic stantibus — žádná z nich nebude dokončena. Náš přední odborník není v tomto směru osamocen v domácím písemnictví právnickém: jest jen nejvýznačnějším případem zmíněného typu vědeckých literátů, podobajících se onomu ptáku, který líbezně zpívá, než snese vajíčko, ale po vykonání tohoto úkolu ihned ustane ve svém zpěvu. Tento typ jest mi nad míru nesympatický a pomlčel jsem o něm dosud jen pro svou shora vzpomenutou mírumilovnost.

Zvláštní vlastnosti onoho typu konstelačních učenců jest schopnost, již populárně se říká: »dělati vodu«. Napišou dvě nedokončené knížky, opíší při tom sami sebe (srovn. na př. str. 8—15 »Práva mezinárodního« I., a str. 4—15 »Práve mezinárodním ku právu světovému« I.), ale tváří se při tom, ač jde o prosté učební pomůcky akademické — obě vyšly v knižovně Všeherdu —, velmi důležitě a odborně. Zapomínají, že určité věci nelze koupiti ani v apatyce, ani u vysokého ministerstva, ani konečně dosíci od profesorských sborů.

Mohl jsem tedy plným právem ve svém spise říci, že »pro úpravu a rozsah první části byla pro mne rozhodná okolnost, že české písemnictví nemá dosud spisu, který by podával stručnou a celkovou soustavu platného práva mezinárodního«, poněvadž I. díl Hobzova Práva mezinárodního, který vyšel r. 1915, aniž by dosud — po pěti letech — následoval druhý nebo další, takovou celkovou soustavou patrně není. Citovati toto dílo neměl jsem prázdného věcného důvodu, poněvadž — na rozdíl od konstelačních učenců — nepěstují t. zv. citační politiku, o níž jsem se zmínil na jiném místě: (Česká Revue; 1916.)**)

Byl bych snad tak učinil, kdybych byl chtěl složit rigorosum u svého kritika nebo dostati se na pražskou fakultu. Nic takového jsem svou knížkou nezamýšlel a psal jsem ji jako pravý diletant, t. j. jako člověk, který svým předmětem zabývá se z pouhé lásky a z pouhého neosobního zájmu k věci, na rozdíl od konstelačních odborníků, kteří svými vážnými pracemi sledují určité vyšší cíle.

Zda-li skutečně náš odborník v obou svých prvních dílech a v článcích v »Národu«, jak píše, »o všech podstatných otázkách, o nichž je v knize řeč« pojednal, rozsoudí laskavý čtenář. Sám o tom rozhodně pochybuji, poněvadž by musel býti nejen originálním myslitelem, nýbrž přímo lasnovídcem. Ani této ani oně vlastnosti zatím svými oběma prvními nedokončenými díly nedokázal. Není tedy třeba a ani se nedoporučuje oháněti se »odbornou erudicí a zralou koncepcí« (str. 3), které já nemám a a contr. asi náš odborník má, jakož i »vývojovými problémy«, na něž mé schematické a formalistické nazírání prý nestačí (str. 4).***) Lépe bylo by

***) Za to v I. díle spisu »Práve mezinárodním ku právu světovému«, jenž vyšel r. 1913, aniž by dosud — po 7 letech (zde mohl bych po způsobu svého kritika přičiniti dva rozhorlené vykřičníky) — vyšlo jeho pokračování, vycitováno jest velmi svědomitě 8 universitních profesorů a to Krčmář, Gruber, Stieber, Trakal, Herrmann, Prušák, Ott a Horáček, ač některé z citovaných prací jsou jen ve velmi vzdáleném vztahu k předmětu, o němž spis jedná. Na př. »Průmyslová politika« nebo »Učebnice národohospodářské politiky«.

***)) Toto mé schematické a formalistické nazírání zabraňuje mně také, abych uznal správnost konkluse svého kritika, že by zákaz užívání malokaliberních stífel znamenal, že mezinárodním právem není dovoleno vůbec stíletí z pušek. Neboť kdyby byla tato konkluse správná, jest z onoho zákazu možno usuzovati i na záповěď stíletí z děl, poněvadž přijde patrně na to, co znamená »malý kalibr« a kalibr děl může býti malý u

sednouti si a poctivě dokončiti rozdělané práce, které jsou zatím jedinými, žmiž náš odborník ve svém oboru může se vykázati. V nich nedokázal dosud žádné pozoruhodnější odborné erudice a zralé koncepce, není-li snad onou míněno toliko vydatné používání cizí běžné literatury, která v »Právu mezinárodním« uváděna jest hromadně před každou hlavou, což velmi ztěžuje úsudek, na kolik a jak jí bylo užito citujícím. Známó ostatně, že augurům podobné citace valně neimponují. Autor konečně, který chce, aby mu bylo uvěřeno, že svou práci myslí vážně, naznačí obyčejně v prvním jejím díle, kolik jich bude následovati a co vlastně budou obsahovati. Musí přece míti nějakou disposici celkové látky! V prvním díle »Práva mezinárodního« se tak nestalo a všetečný čtenář musí se tudíž sám dohadovati, co asi ještě přijde. Mnohý augur se proto při tom významně usměje, dobře tuše, oč jde.

Prohlašuji tedy zcela vážně, že považuji svůj spis o mezinárodním právu za práci aspoň tak vážnou jako jsou dosavadní dvě nedokončené práce mého kritika z téhož oboru. Vždyť i on sám praví, že má výklady nejsem bez zajímavosti, ani bystrých postřehů nebo kritického důvtipu (str. 3). To jsou totiž vlastnosti, které mně moji dnešní kritikové — vedle sebevědomé mluvy a nedostatku skromnosti (str. 3) — zpravidla přiznávají, když už jsou nuceni odepřítí mně odbornou erudici, zrabu koncepci, znalost literatury a pochopení pro vývojové problémy. Každý máme tedy něco. Pokud arci jde o význam, který budou v budoucnosti míti v českém písemnictví obě nedokončené práce Hobzovy a můj spis, nelze pouštětí se do odvážných proroctví. Až přijdou časy, kdy ani on ani já nebudeme již působiti mocným vlivem bezprostředně působícího mluveného slova při přednáškách a zkouškách, ukáže se teprve, který z těchto spisů osvědčí větší životnost. O tom rozhodne příští čtenářstvo, ono čtenářstvo, v jehož zdravý instinkt, přes veškerou naivnost jeho v posuzování literárních prací, pevně důvěřuji. Radím proto našemu odborníku, aby vzhledem k onomu instinktu místo povýšených kritik psal raději pokračování svých nedokončených děl, co zatím já hodlám zabývatí se statistikou všech nedokončených literárních prací v oboru českého písemnictví právnického během posledních 20 let, při čemž pokusím se podle svých slabých sil přiblížeti i k vývojovým problémům, t. j. odkrývati příčiny, pro které k nim došlo a pro které nebyly dokončeny, a jmenovitě rozluštíti vývojovou záhadu, proč autoři, kteří napsali jednu nedokončenou knížku, místo aby ji dokončili, pouští se do sepisování druhé, kterou rovněž nedokončí. Doufám, že mne i při tom neopustí má známá vlastnost bystrých postřehů a kritického důvtipu, a těším se zároveň již dnes na kritiku mých dalších publikací v »Naší Vědě«.

Literatura.

Hrdina Josef, Dr.: **Vodní koncese** (Svazek V. Sbirky spisů právnických a národohospodářských), Brno, 1921.

Spis skládá se ze čtyř částí, z nichž první dvě jednájí o vodní koncesi (část všeobecná a zvláštní), třetí obsahuje úvahu vzhledem k našemu platnému právu a právu novelty, čtvrtá zabývá se otázkou formálního postupu při příští úpravě vodního práva v našich zemích.

V první části pojednává autor v první kapitole o významu vod, zabývá se vnější podstatou vody a přirozenou její povahou. Druhá kapitola nadešlána jest »Právní poměry vod« a pojednává zejména stručně o dělení vod na soukromé a veřejné, jež vyskytuje se již od nejstarších dob.

srovnání s ještě větším. To však jest ryze germánská pojmová scholastika, dnes už odbytá.